

6 ŞUBAT 2023 DEPREMLERİ SONRASINDA ZORUNLU UZAKTAN EĞİTİME GEÇİŞ NEDENLERİNE GÖRE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM ALGILARININ FARKLILAŐMASININ İNCELENMESİ¹

Dr. Öğr. Gör. Esra FIRATLI TÜRKER²

ÖZET

Bu araştırmada 6 Şubat depreminden sonra geçilen uzaktan eğitimle ilgili olarak üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının araştırılması ve deprem nedeniyle uzaktan eğitime geçildiği için öğrencilerin uzaktan eğitim algılarında bir farklılaşma olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Bu araştırma nitel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir ve araştırmada olgu bilim modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıŐtır. Araştırmanın çalışma grubunu Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören 19 öğrenci oluŐturmuŐtur. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları katılımcıların tamamının deprem nedeniyle geçilen zorunlu uzaktan eğitim öncesinde uzaktan eğitim tecrübesi olduğunu ve önceki tecrübenin çoğunlukla Covid-19 pandemisi nedeniyle geçilmiş olan uzaktan eğitim olduğunu göstermiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun önceki uzaktan eğitim tecrübeleri hakkında görüşlerinin olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların deprem nedeniyle yeniden zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmesine verdikleri tepkilerin de olumsuz olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte, katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitime geçilmiş olmasından rahatsız olsalar dahi bu geçişin deprem nedeniyle olmasından dolayı anlayış gösterdikleri, empati kurdukları, insan hayatının eğitim Őeklinden daha önemli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Bulgular katılımcıların deprem nedeniyle uzaktan eğitime geçilmiş olmasına kısmen anlayış göstereleler dahi uzaktan eğitim hakkındaki olumsuz görüşlerinin belirgin bir biçimde değişmediğini göstermiştir. Bununla birlikte, önceki uzaktan eğitim tecrübesine göre deprem nedeniyle geçilmiş olan uzaktan eğitime ilişkin olumlu görüşlerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların çoğunluğun, öncesine göre, depremle geçilen zorunlu uzaktan eğitimde daha hazırlıklı olduğu ve altyapının daha sağlam olduğu biçiminde görüşleri saptanmıştır. Katılımcıların uzaktan eğitimle ilgili hem olumlu hem de olumsuz genel kanaatlere sahip oldukları, ancak olumsuz kanaatlerin ağırlıkta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu Uzaktan Eğitim, Üniversite Öğrencisi, Deprem, Covid-19

¹ Bu makale 20-22 Mayıs 2023 tarihlerinde İŐviçre Lozan'da düzenlenen ASEAD 11. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumun'da sunulan bildiriden yola çıkılarak hazırlanmıŐtır.

² Anadolu Ün., Açıköğretim Fak., Eskişehir, Türkiye, ORCID ID: 000-0002-9946-7246, efiratli@anadolu.edu.tr
Araştırma Makalesi/Research Article, GeliŐ Tarihi/Received: 05/07/2023–Kabul Tarihi/Accepted: 28/07/2023

INQUIRY OF THE DIFFERENCES IN DISTANCE EDUCATION PERCEPTION AMONG UNIVERSITY STUDENTS REGARDING THE REASONS FOR TRANSITION TO COMPULSORY DISTANCE EDUCATION FOLLOWING THE FEBRUARY 6, 2023 EARTHQUAKES

Dr. Lecturer Esra FIRATLI TURKER

ABSTRACT

This study aims to inquire the distance education perceptions of university students regarding the distance education transition after the February 6 earthquakes and to disclose whether there is a distinction in the distance education perceptions of the students due to switch to the distance education following the earthquakes. This research was carried out with qualitative methods and a phenomenological model was used. The data were collected through a semi-structured interview form. The study group of the research consisted of 19 students studying at Anadolu University Eskişehir Vocational School. The data were analyzed by content analysis method. The findings of the study showed that all of the participants had distance education experience prior to the compulsory distance education due to the earthquakes, and the previous experience was mostly distance education during the Covid-19 pandemic. It was determined that the majority of the participants had negative opinions about their previous distance education experiences. It was also determined that the reactions of the participants to the compulsory transition to distance education due to the earthquakes were also negative. However, it was determined that even though the majority of the participants were uncomfortable with the transition to distance education, they were understanding, empathetic and they thought that human lives were more important than the type of education. The findings showed that the negative opinions of the participants about distance education did not change significantly, even though they partially accepted the transition to distance education due to the earthquake was a necessity. Nonetheless, it was concluded that compared to the previous distance education experience due to the pandemic, students had more favorable views about distance education due to earthquake. Compared to the previous experience, it was acknowledged by the majority of the participants that the distance education was more prepared and the infrastructure was more robust in the latter experience with the earthquake. It was concluded that although the participants had both favorable and non-favorable opinions about distance education, non-favorable opinions were predominant.

Keywords: Compulsory Distance Education, University Student, Earthquake, Covid-19

GİRİŞ

Toplumların modernleşmesine ve gelişmesine bağlı olarak eğitime olan talepler artmıştır. Artan eğitim taleplerini fiziksel mesafe ve zaman sınırlaması engellerine takılmadan karşılayabilmek için uzaktan eğitim bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır (Bakioğlu ve Çevik, 2020). Günümüzde kıtalar arası uzaktan eğitim dahi mümkün hale gelmiştir ve sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik ve karma gerçeklik gözlükleriyle uzaktan eğitimin imkanları artırılmıştır (Genç

ve Gümrükçüoğlu, 2020). Uzaktan eğitimin giderek artan bir trendi bulunmaktadır (Akkaş Baysal ve Ocak, 2020).

Uzaktan eğitim, eğitime ulaşmayı kolaylaştırmakta ve eğitimde fırsat eşitliğine katkı sağlamaktadır. Uzaktan eğitim ayrıca fiziksel ortam ihtiyaçlarını ve eğitim materyaller masraflarını azaltarak tasarruf da sağlamıştır. Uzaktan eğitimle birlikte eğitim teknikleri çeşitlenmekte, müfredat ve eğitimler daha standart bir hale gelmekte ve eğitim geniş kitlelere ulaştırılmaktadır. Öğrencilerin sosyal kaygılardan uzak bir şekilde eğitim alması da mümkün hale gelmiştir (İşman, 2011; Yurtbakan ve Akyıldız, 2020; Çokyaman ve Ünal, 2021). Uzaktan eğitimin sayılan avantajlarıyla birlikte bazı dezavantajları da sıralanmaktadır. Uzaktan eğitim için bir teknoloji satın almaya ve bunun sürdürülebilirliği için harcama yapmaya gerek vardır. Ayrıca bu teknolojiyi kullanmayı öğrenmek de gerekmektedir. Teknoloji kaynaklı arıza ve aksaklıklar uzaktan eğitimin kalitesini düşürdüğü gibi eğitime ulaşmayı da engelleyebilmektedir. Uzaktan eğitimde anlık ve doğrudan iletişim sınırlıdır. Uzaktan eğitimin bu özelliği öğrencinin motivasyonunu düşürüp eğitimden kopmasına neden olabilmektedir (Akkaş Baysal ve Ocak, 2020; Afşar ve Büyükdoğan, 2020; Başaran vd., 2020; Avcı ve Akdeniz, 2021). Uzaktan eğitimle klasik yüz yüze eğitimin çıktıları sıklıkla karşılaştırılmıştır ve bu iki eğitim türünün performansına ilişkin tartışmalar devam etmektedir. Bununla birlikte, öğrenciler ve öğretmenlerin ağırlıklı olarak yüz yüze eğitim tercih ettikleri rapor edilmektedir (Genç ve Gümrükçüoğlu, 2020; Afşar ve Büyükdoğan, 2020; Keskin ve Özer Kaya, 2020; Arık vd., 2021; Uzun ve Uzunöz, 2022).

Covid-19 pandemisi tüm dünyayı etkilemiş ve pandemiyle mücadele kapsamında alınan tedbirler kapsamında hemen hemen tüm ülkelerde okullar kapatılarak zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmiştir. Bir yılı aşkın bir süre için tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitim imkânları eğitim kayıplarını telafi edebilmek için değerli bir araç olarak kullanılmıştır. Diğer taraftan, yapılan pek çok araştırma ilkokuldan üniversiteye kadar öğrencilerin ve eğitimcilerin bu sorunlu uzaktan eğitime geçişten hoşnut olmadığını, eğitimden yeterli verimi alamadıklarını ve yüz yüze eğitime geçişi tercih ettiklerini göstermiştir (Afşar ve Büyükdoğan, 2020; Keskin ve Özer Kaya, 2020; Buluk ve Eşitti, 2020; Demir ve Özdaş, 2020; Bakıoğlu ve Çevik, 2020; Karaca ve Kelam, 2020; Yurtbakan ve Akyıldız, 2020; Kurt, Kandemir ve Çelik, 2021; Urhanoğlu, Bayırlı ve Aslan, 2021; Avcı ve Akdeniz, 2021; Metin, Gürbey ve Çevik, 2021, Arık vd., 2021; Karadağ-Yılmaz, Savaş ve Kalkan, 2022).

Türkiye’de 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı başından itibaren tüm eğitim kademelerinde yüz yüze eğitime dönmüştür. Ancak, 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye Kahramanmaraş merkezli 7,9 ve 7,6 şiddetinde iki deprem ile sarsılmış ve bu depremlerde 11 ilde 15 milyon civarında insan etkilenmiştir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023). İçerisinde kamu ve eğitim binalarının da bulunduğu 2 milyon civarında mesken yıkılmış veya ağır hasar almıştır. Bölge insanının barınma problemi öncelikli bir sorun halini almıştır. Hem öğrenci yurtlarını depremedelere tahsis edebilmek, hem deprem bölgesindeki üniversitelerde eğitimin devamını sağlamak hem de depremede öğrencilerin rehabilitasyonu için YÖK 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar

döneminin zorunlu olarak uzaktan eğitim ile tamamlanması kararı almıştır. Böylece Covid-19 pandemisinden sonra üniversitelerde zorunlu olarak yeniden uzaktan eğitime geçilmiştir.

Covid-19 pandemisindeki zorunlu uzaktan eğitim ile 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen zorunlu uzaktan eğitimin dinamikleri birbirinden oldukça farklıdır. Pandemide ani ve hazırlıksız bir şekilde uzaktan eğitime geçilmiş ve buna bağlı sorunlar yaşanmıştır (Aktaş vd., 2020; Arslan vd., 2021). Ayrıca, karantinalar nedeniyle sosyal hayat kısıtlamaları yaşanmış insanlar evlerinden çıkamadığı gibi sosyal hayatları da sınırlandırılmıştır. Dünya çapında virüs yakın ve engellenemez bir tehdit olarak tüm bireyleri etkilemiştir. Türkiye’de gerçekleşen 6 Şubat depremleri sonrasında alınan kararlar üniversiteler zorunlu olarak geçilen uzaktan eğitim için daha hazırlıklı bir durumdadırlar. Bunun yanı sıra zorunlu uzaktan eğitim olsa dahi öğrencilerin büyük çoğunluğu herhangi bir kısıtlama olmadan sosyal ve gündelik yaşamlarını devam ettirebilmektedirler. Yine öğrencilerin çoğunluğu virüse benzer yakın bir tehdit algılamamaktadır. Diğer taraftan, zorunlu uzaktan eğitime geçen öğrencilerin depremde hayatını kaybedenler ve depremden etkilenen insanlar için bir şey yapabilmiş olma duygusuyla zorunlu uzaktan eğitimin dezavantajlarını tolere edecekleri düşünülebilir. Tüm bu nedenlerle 6 Şubat depremleri sonrasında geçilen zorunlu uzaktan eğitimin öğrenciler üzerinde bıraktığı etkilerin daha farklı olacağı öngörülmektedir.

Bu araştırmada 6 Şubat depreminden sonra geçilen uzaktan eğitimle ilgili olarak üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının araştırılması ve deprem nedeniyle uzaktan eğitime geçildiği için öğrencilerin uzaktan eğitim algılarında bir farklılaşma olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışmaya başlanıldığı zaman itibarıyla, alanyazında zorunlu uzaktan eğitime geçişin nedenlerine bağlı olarak uzaktan eğitim algısını inceleyen araştırmalar bulunmamaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın bulgularının alanyazına önemli bir katkı yapacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın yöntem kısmında araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik hakkında açıklamalar yapılmıştır. Araştırmanın nasıl gerçekleştirildiği anlatılmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir ve araştırmada olgu bilim modeli kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda, incelenen olgu derinlemesine araştırılır ve insanların yaşamlarını nasıl yorumladığı, dünyalarını nasıl inşa ettikleri ve deneyimlerine ne anlam kattıkları ortaya çıkartılmaya çalışılır (Merriam, 2018). Olgu bilim deseni ise tümüyle yabancı olunmayan aynı zamanda da tam olarak anlaşılmamış olan olgularla ilgili olarak bireylerin sahip oldukları anlam yapılarını ve niyetlerini ortaya çıkartmayı hedeflemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Patton, 2018).

Çalışma Grubu

Bu araştırmada örnekleme yöntemi olarak kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin seçilmesinin nedeni yakın ve ulaşılması kolay bilgiye en hızlı ve en az maliyetle ulaşabilmektir (Yıldırım ve şimşek, 2013).

Araştırmanın alışma grubunu oluşturmak için Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden Etkili İletişim Becerileri dersini alan ve 6 şubat depremlerinden sonra zorunlu uzaktan eğitime geçmiş olan 41 öğrenci araştırmaya katılmaya davet edilmiştir. Araştırmanın alışma grubunu araştırmaya katılmaya gönüllü olan 19 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubunun 9’u erkek ve 10’u kadındır. Yaşları 18 ila 23 arasında değişen katılımcıların 17’si 1. sınıf ve 2’si 2. sınıf öğrencisidir. Bir öğrenci Pazarlama, 7 öğrenci Emlak Yönetimi, 2 öğrenci Aşçılık, 3 öğrenci Turizm ve Otel İşletmeciliği ve 6 öğrenci de Dış Ticaret programında eğitim görmektedirler. 19 öğrenci içerisinde 4 öğrenci deprem bölgesinde ikamet etmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri 2023 yılı Haziran ayı başında görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmelerde araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler araştırma konusunu derinlemesine inceleme imkânı vermektedir ve bu yarı yapılandırılmış görüşmelerde katılımcılar kendilerini rahatça ifade edebilmektedirler (Patton, 2018). Görüşmeler yaklaşık 20 dakika sürmüştür ve görüşmelerde ses kaydı kullanılmamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde amaç elde edilen verilerin incelenmesi ve incelenen olguyla ilgili kavramsal ve mantıklı açıklamalara ulaşacak şekilde verilerin kodlanarak ortak temalara ulaşılmasıdır (Yıldırım ve şimşek, 2013). Verilerin özümlemesi yapıldıktan sonra katılımcılar K1, K2, K3, ..., K19 şeklinde tanımlanmıştır. Her bir araştırma sorusu altında birleştirilmiş olan veriler kodlanmış ve yapılan kodlamalar uygun temalar altında gruplandırılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgular tablolarla görselleştirilmiştir. Bulguları desteklemek için katılımcıların dikkat çeken görüşleri de ayrıca sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bilimsel araştırmalara doğru ve güvenilir olma niteliğini kazandıran etken bilimsel araştırmaların bazı geçerlik ve güvenilirlik aşamalarından geirilmif olmasıdır (Demir, Gürer, Köksal ve Dolu, 2009). Bu araştırmada i geçerliği, dış geçerliği ve güvenilirliği sağlamak için çaba sarf edilmiştir. Bu araştırmada i geçerliği sağlamak için toplanan veriler dikkatlice okunmuş ve verilerin bütünlüğünden emin olunmuştur. Analiz sürecinde uygun kodlar belirlenmiş ve bu kodlar uygun temalar altında birleştirilmiştir. Kodlar oluşturulurken her katılımcının söylemleri diğerleriyle bir arada değerlendirilmiştir. Bu araştırmada dış geçerliği sağlamak doğru tekniklerle örnekleme yapılmasına ve örneklemin yeterli sayıda ve temsil edici nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Bu araştırmada güvenilirliği sağlamak için araştırmanın her aşaması detaylı ve şeffaf

bir biçimde aktarılmıştır. Araştırmanın bulguları tablolarla görselleştirilmiş ve açık ve anlaşılır nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmanın bulguları sunulurken katılımcıların dikkat çekici ifadeleri doğrudan aktarılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde, nitel verilerin analizlerinden elde edilen bulgular ilgili başlıklar altında tablolar yardımıyla sunulmuş ve açıklanmıştır. Tablolarda yer alan son sütunun başlığı olan “f”, *frekans* için kullanılan kısaltmadır.

6 Şubat Depremleri Öncesi Uzaktan Eğitimi Kullanma Durumu

“6 Şubat depremlerinden sonra geçilen zorunlu uzaktan eğitim uygulamasından önce uzaktan eğitimi hangi sıklıkta ve hangi nedenlerle kullanıyordunuz?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların 6 Şubat Depremleri Öncesi Uzaktan Eğitimi Kullanma Durumları

Tema	Kod	Katılımcı	f
Sadece pandemi döneminde tecrübesi olanlar	Pandemi döneminde kullanma	K2, K3, K4, K6, K7, K9, K11, K12, K13, K15, K16, K18, K19	13
Pandemi dışında uzaktan eğitimi kullanma nedenleri	Özel derslerde (kurslarda) kullanma	K1, K10	2
	Dil eğitimi için kullanma	K3, K10	2
	Yaz dönemi kursları için kullanma	K5	1
	Seminerler için kullanma	K5	1
	İkinci üniversite	K8	1
	Bilgisayar kursu için kullanma	K17	1
	Kişisel gelişim eğitimi için kullanma	K17	1
	Sürücü belgesi ala eğitimi için kullanma	K17	1
Mevcut Kullanma Sıklığı	Nadiren	K1, K3,	2
	Ara sıra	K5, K17	2
	Sık sık	K8, 10	2

Tablo 1’deki bulgular katılımcıların çoğunluğunun (13) daha önce sadece Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitim tecrübesi olduğunu göstermiştir. Pandemi dışında uzaktan eğitim tecrübesi olan sınırlı sayıda katılımcı bulunmaktadır (6). Bu katılımcıların uzaktan eğitimi kullanma nedenlerinin özel ders veya kurslar (2), dil eğitimi (2), yaz dönemi kursları (1), bilgisayar kursu (1), kişisel gelişim eğitimleri (1), sürücü belgesi alma eğitimleri (1), ikinci üniversite (1) ve seminerler (1) olduğu tespit edilmiştir. Bu katılımcıların uzaktan eğitimi mevcut kullanma sıklıklarının ise nadiren (2), ara sıra (2) ve sık sık (2) biçiminde farklılaştığı saptanmıştır. Katılımcıların 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen zorunlu uzaktan eğitim öncesi uzaktan eğitim tecrübelerine ilişkin görüşlerinden örnekler şu şekildedir.

“Depremden önce uzaktan eğitimi pandemi döneminde bir sene kullandım. Lisede son senemde korona sebebiyle uzaktan eğitim görmüştüm”. (K11)

“6 Şubat depremi sonrası geçilen zorunlu uzaktan eğitim kararından önce de uzaktan eğitim sistemini sık sık kullanmaktaydım. Salgın zamanı yaşanan zorunlu uzaktan eğitim dönemini bir kenara bırakacak olursak ki bu benim ilk üniversite dönemime denk geliyor, normal zamanlarda da gerek dil öğrenimi gerekse kendimi geliştirebileceğim başka alanlarda uzaktan eğitim sistemini kullanmaktaydım”. (K10)

“Pandemi dışında online kodlama/programlama ve diksiyon/insan psikolojisi eğitimi aldım. Aynı dönem ehliyete başvurduğum için o da çevrimiçi idi ve ehliyet derslerime de online çalıştım”. (K17)

Önceki Uzaktan Eğitim Tecrübesinin Değerlendirilmesi

“Önceki uzaktan eğitim tecrübelerinizi nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Önceki Uzaktan Eğitimlerle İlgili Tecrübeleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
Olumsuz izlenimler	Teknolojik sorunlar nedeniyle iletişim kaybı yaşama	K3, K5, K7, K8, K11, K13, K15, K16 K17	9
	İletişimde beden dili, göz kontağı eksikliği yaşama	K6, K8, K11, K17, K19	5
	Hazırlıksız olma	K9, K10, K15, K16, K18	5
	Öğretmenlerin tecrübesiz olması	K3, K12, K14, K16, K17	5
	Öğrencilerin tecrübesiz olması	K2, K9, K12, K14	4
	Verimsiz olma	K2, K6, K8, K16	4
	Dikkat dağınıklığı yaşama	K6, K11	2
	Yabancılaşma yaşama	K3, K4	2
	Hiç desteklememe	K1, K19	2
Olumlu izlenimler	Kaçırılan dersleri takip edebilme	K4, K17	2
	Geri bildirimlerin daha kolay yapılabilmesi	K3	1
	Geri bildirimlerin daha özgür yapılabilmesi	K3	1
	Yazılı iletişimin daha denetlenebilir olması	K3	1
	Alternatif iletişim kaynaklarına sahip olma	K5	1
	Sıkıntılara rağmen olumlu olma	K10	1
	Etkili olma	K4	1
	Verimli olma	K4	1

Tablo 2’deki bulgular katılımcıların büyük çoğunluğunun önceki uzaktan eğitim tecrübelerini olumsuz olarak değerlendirdiğini göstermiştir. Katılımcıların önceki uzaktan eğitim tecrübelerini olumsuz değerlendirmelerinin öncelikli nedeninin teknolojik sorunlar nedeniyle bağlantı problemleri ve iletişim kaybı yaşamak olduğu tespit edilmiştir (9). Diğer öncelikli nedenlerin ise yüz yüze iletişimde olduğu gibi göz kontağı sağlayamamak, mimikleri görememek ve beden dilini okuyamamak olduğu (5), önceki uzaktan eğitime yeterli hazırlık yapılamadan geçilmiş olması olduğu (5), öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda tecrübesiz olmaları olduğu

(5), öğrencilerin uzaktan eğitim konusunda tecrübesiz olmaları olduğu (4) ve uzaktan eğitimin verimsiz olması olduğu saptanmıştır.

Diğer nedenlerin ise dikkat dağınıklığı yaşama (2), yabancılaşma yaşama (2) ve uzaktan eğitimi hiç desteklememe (2) olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların önceki uzaktan eğitim tecrübelerine ilişkin olumsuz görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Kanal olarak kitle iletişim araçlarında imkânlar elverdiğince derslerimize devam ediyorduk. Online devam etmede bazı sıkıntılar olduğundan geri bildirimler de gecikmeli oluyordu. Bazen internetlerin sıkıntılı olması sebebi ile kaynaktan bilgi aktarımı yapamıyordu ve hedefe de mesaj gidemiyordu”. (K7)

“Salgın sürecindeki uzaktan eğitim tecrübemi kör dalış olarak niteleyebilirim”. (K14)

“Önceki uzaktan eğitim tecrübem, sistemin yeni olması, öğretmenlerimin online eğitim konusunda tecrübesiz olması sebebiyle oldukça verimsizdi benim için. Öğretmenlerimle kanal üzerinden iletişim kurarken ve dönüt alırken internet kesintileri ya da teknolojik cihazlarımızın yetersizliği büyük rol oynadı”. (K16)

“Uzaktan eğitim tecrübelerimi değerlendirmem gerekirse; asla yüz yüze olan iletişimin benim gözümde yerini alamayacağıdır. Çünkü mimikler, beden dili benim için bilhassa en önemli şeydir. Uzaktan eğitimde bunun eksikliğini oldukça hissettim. Örneğin; arkadaşım sanal ortamda bir kinayede bulunuyor. Lakin bunun kinaye olduğunu ses tonu, mimik olmadığı için anlamakta biraz zorlanıyorum”. (K19)

Diğer taraftan, sınırlı sayıda katılımcının (6) önceki uzaktan eğitim tecrübelerinin olumlu yanlarına dikkat çektikleri gözlemlenmiştir. Bu katılımcılar önceki uzaktan eğitim tecrübelerinde kaçırılan dersleri takip edebilme, geri bildirimleri daha kolay ve daha özgürce yapabilme, uzaktan eğitimde kullanılan yazılı iletişimin daha denetlenebilir olması ve uzaktan eğitimde e-posta, mesajlaşma, video vb. alternatif iletişim yöntemlerinin bulunması gibi olumlu tarafların bulunduğunu vurgulamışlardır. Az sayıda da olsa önceki uzaktan eğitim tecrübelerini etkili, verimli ve olumlu bulan katılımcılar bulunmaktadır. Katılımcıların önceki uzaktan eğitim tecrübelerine ilişkin olumlu görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Daha önceki uzaktan eğitimim birinci sınıftan itibaren olduğu için hocalarım ve sınıf arkadaşlarımda dahil olmak üzere hiçbiriyle daha önceden yüz yüze görüşme fırsatım olmadı. Bunun vermiş olduğu dezavantajla birlikte alışma sürecim oldukça zor geçti. Fakat alıştıktan sonra fark ettim ki verilen eğitim oldukça etkili ve verimliydi. Günden güne verilen ödevler ders sırasında yapılan ders dışı konuşmalar bana tecrübe oldu. Bununla birlikte uzaktan eğitiminin avantajlarını da keşfetmeye başladım. Derse giremediğim zamanların daha sonra ders kayıtlarını izliyor olmak benim için büyük bir avantajdı”. (K4)

“Salgın döneminde yaşanan zorunlu uzaktan eğitim son derece acemice bir şekilde ne kaynağın ne de alıcının ne yaptığını tam olarak bilmediği bir dönem olarak hayatımızdan

geçti ve gitti. Kişisel olarak edindiğim bu tecrübeyi iyi ya da kötü olmasına bakmaksızın olumlu yönde değerlendiriyorum". (K10)

6 Şubat Depremleri Nedeniyle Zorunlu Uzaktan Eğitime Geçişe Verilen İlk Tepkiler

"6 Şubat depremlerinden sonra zorunlu uzaktan eğitime geçildiğini ilk duyduğunuzda neler hissettiniz? İlk tepkileriniz neler oldu? Açıklar mısınız? (Memleketiniz deprem bölgesindeyse, bu durumunuzla ilgili ayrıntıları belirtiniz)" sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Deprem Nedeniyle Zorunlu Uzaktan Eğitime Geçişe Verilen İlk Tepkiler

Tema	Kod	Katılımcı	f
Olumsuz Karşılama	Üzülme	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K10, K11, K13, K14, K16, K17	13
	Endişelenme	K5, K6, K8, K11, K15, K16	6
	Yanlış bulma	K3, K4, K10, K12	4
	Dört duvar arasında kalma düşüncesi, bunalma	K1, K17	2
	Şaşırma	K10, K15	2
	Pandemi dönemini hatırlama	K10, K17	2
	Sinirlenme	K1	1
Olumlu Karşılama	Empati kurup anlayış gösterme, kabullenme	K2, K3, K5, K7, K13, K15, K18	7
	Sevinme	K9, K19	2

Tablo 3'teki bulgular katılımcıların deprem nedeniyle zorunlu eğitime geçişe verdikleri tepkilerin olumsuz karşılama ve olumlu karşılama alt temaları altında gruplanabileceğini göstermiştir. Katılımcıların deprem nedeniyle zorunlu eğitime geçişi büyük oranda olumsuz karşıladıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların tamamına yakını zorunlu uzaktan eğitime geçilmiş olmasından dolayı rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir. Deprem bölgesinden gelen katılımcıların dahi olumsuz tepki gösterdikleri anlaşılmıştır. Katılımcıların olumsuz tepkilerinin en başta geleninin *üzülme* olduğu (13) tespit edilmiştir. Bazı katılımcıların ise zorunlu uzaktan eğitime geçiş nedeniyle endişelendikleri (6) ve bu endişelerinin nedeninin ise nitelikli eğitim alamama, ders ve ödevleri takip edememe ihtimali olduğu anlaşılmıştır. Katılımcıların zorunlu uzaktan eğitime geçişle ilgili diğer olumsuz tepkilerinin ise verilen kararı yanlış bulma (4), dört duvar arasında kalma endişesiyle bunalma (2), şaşırma (2), pandemi dönemindeki zorlukları hatırlama (2) ve sinirlenme (1) olduğu gözlemlenmiştir. Olumsuz tepki veren katılımcıların deprem nedeniyle de olsa zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmesinden rahatsız oldukları anlaşılmıştır. Bunu gerekçelendirirken katılımcıların; deprem de olsa ilk feda edilenin eğitim olmaması gerektiğine, depremzedelerin üzerlerindeki psikolojiyi okullarda atabileceğine ve deprem bölgesinin alt yapısı zarar gördüğü için o bölge öğrencilerinin uzaktan eğitime dahil olamayacaklarına dikkat çektikleri görülmüştür. Katılımcıların zorunlu uzaktan eğitim kararına olumsuz tepkilerinden bazı örnekler şu şekildedir:

“Çok üzüldüm ve endişelendim. Ani verilmiş bir karar olduğunu düşündüm, çünkü devletimizin depremzedeleri KYK yurtları haricindeki yerlere yerleştirmesinin daha mantıklı bir hareket olacağına inanıyordum. Pandemi sırasında ve deprem sonrasında geçiş yapmak zorunda kaldığımız uzaktan eğitim uygulamaları ne kadar gerekli de olsa da üniversite eğitimindeki OHAL’in sonu gelmeyecek mi?! endişesine kapıldığımı inkâr edemem”. (K6)

“Zorunlu uzaktan eğitim haberini ilk aldığımda açıkçası benim için çok üzücü bir haber olmuştu. Her ne kadar ülkemizde büyük bir doğal afet yaşanmış olsa da eğitimin her birey için ne kadar önemli olduğunu düşündüğümüzde yüz yüze olduğundan daha az verimli olacağı için eğitimim açısından çok verimsiz olacağını düşünmüştüm. Bu durum beni biraz da olsa nasıl yapacağım, nasıl bir şeyleri öğreneceğim gibi düşüncelere sokmuştu”. (K8)

“Uzaktan eğitime geçildiğinde üzül müştüm, endişelenmişim. Zorunlu uzaktan eğitime geçişimizi ödül mü? ceza mı? diye eleştirmiştim. Çünkü benim bölümüm için uygulamalı eğitim görmek çok önemliydi ve pratik görmeden sadece teorik olarak dersi iyi anlayamayacağımı, aşçılıkta başarısız olacağımı düşündüm. Dijital olanaklardan yararlanarak telefon veya bilgisayar gibi araçlarla iletişim kurmak daha zorlayıcı olacaktı. Tepki olarak uzaktan eğitimin gerekli olmadığını düşünmüştüm, çünkü insanların, depremzedelerin hayatı her ne kadar tepeklak olmuş olsa da bu sorunu daha büyük sorun yaratarak çözmek mantıklı gelmemişti”. (K11)

Az sayıda da olsa bazı katılımcıların deprem nedeniyle zorunlu eğitime geçişe olumlu tepkiler gösterdikleri gözlemlenmiştir. Bu katılımcıların çoğunluğunun aslında zorunlu uzaktan eğitim nedeniyle ilk tepkilerinin olumsuz olduğu, ancak deprem bölgesindeki insanları düşündüğünde bu karara hak verip, anlayışla karşıladıkları anlaşılmaktadır. Karara bu şekilde anlayış gösteren katılımcıların bazılarının deprem bölgesinden olduğu, diğerlerinin de deprem bölgesinde tanıdıklarının olduğu dikkat çekmektedir. Deprem bölgelerinde ikamet eden iki katılımcının ise deprem nedeniyle zorunlu uzaktan eğitime geçilmiş olmasına sevindikleri saptanmıştır. Bu iki katılımcının da zorunlu uzaktan eğitimi depremin zorluklarını üzerlerinden atabilmek için bir fırsat olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Deprem nedeniyle zorunlu uzaktan eğitime geçişe verilen olumlu tepkilerden örnekler şu şekildedir:

“İlk olarak okulların uzaktan eğitime geçmesine gerçekten çok üzül müştüm ama sonrasında deprem bölgesinde yaşayan akrabalarım ve arkadaşlarım ile konuştuğumda oradaki durumun bizim gördüğümüzden daha ciddi olduğunu anladım. Empati kurarak alınan kararın mantıklı bir karar olduğunu düşündüm”. (K2)

“Zorunlu uzaktan eğitimi ilk duyduğumda sevindim çünkü deprem bölgesinde yaşayan yakınlarımdan çoğunu kaybettim ve bu durum beni gerçekten bunalıma soktu. Okulumda tam odaklanabileceğimi düşünmüyordum. Bu yüzden uzaktan eğitime sevindim. Koşullardan kaynaklanan belirsizlik ve çaresizlik hislerimle başa çıkabilmiş oldum”. (K9)

“Ben de depremzedeyim, bu süreç beni çok olumsuz yönde etkiledi. Ruhsal olarak çöktüm, ambulans sesleri olsun, cenaze araçları olsun, hepsi hâlâ ilk günkü gibi gözümün önünde canlanıyor. Arkadaşlarımın ölen aileleri oldu, eskiden çocukken oyun oynadığım alanlar enkaz altındaydı. Çok zor bir süreçti, üç ay eve giremedi kimse ve hâlâ da sallanıyoruz arada. Psikolojimiz eskisi gibi asla değil! Böyle bir durumda uzaktan eğitimi duydum. Pandemi de gidememiştik okula şu an da gidememek üzüyor gerçekten ama deprem bölgesinde olduğum için istediğim zaman girip ders çalışmak olumlu. Tabii ki de en kısa sürede her şeyin eskisi gibi olması dileği ile”. (K13)

Zorunlu Uzaktan Eğitime Deprem Nedeniyle Geçilmiş Olmasının Etkileri

“Zorunlu uzaktan eğitime deprem nedeniyle geçilmiş olması sizde nasıl bir algı oluşturdu?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4’teki bulgular katılımcıların çoğunluğunun zorunlu eğitime deprem nedeniyle geçilmiş olmasına ilişkin olumlu algılara sahip olduklarını göstermiştir. Olumlu algılara sahip olan katılımcıların bu algılarının en belirgin nedeninin deprem nedeniyle zorunlu uzaktan eğitime geçilmesinin anlaşılabilir bir durum olması olduğu (6) tespit edilmiştir. Katılımcılar ayrıca, insan hayatı daha önemli olduğu için (2), depremzedelerin güvenliğinin sağlanması için (2) ve mağduriyetlerin önüne geçilebilmesi için (1) uzaktan eğitime deprem nedeniyle geçilmiş olmasına ilişkin olumlu algılar geliştirdikleri anlaşılmıştır. Olumlu algılar geliştiren bazı katılımcıların deprem nedeniyle uzaktan eğitime geçilmesinin, kendilerinde karmaşık duygulara neden olduğunu, kendilerini depremzedelerin yerine koyarak düşündüklerini belirtmişlerdir. Bununla beraber zorunlu uzaktan eğitimin deprem nedeniyle olması durumunda kendi eğitimlerini düşündüklerinde bir suçluluk duygusuna kapıldıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4: Zorunlu Uzaktan Eğitime Deprem Nedeniyle Geçilmiş Olmasına İlişkin Görüşler

Tema	Kod	Katılımcı	f
Olumsuz Algılar	Eğitimin ikinci planda tutulması	K1, K8, K11, K15	4
	Başka alternatiflere odaklanılmaması	K1, K17	2
	Sadece üniversitelerin geçmesinin ayrımcılık hissi uyandırması	K6, K8	2
	Aceleci davranılması	K1	1
Olumlu Algılar	Anlaşılabilir bir durum olması	K2, K3, K10, K13, K16, K19	6
	İnsan hayatının korunmasının daha önemli olması	K5, K18	2
	Depremzedelerin güvenliğini sağlamak açısından olumlu bir durum olması	K2, K3	2
	Mağduriyetleri önlemek için doğru bir karar olması	K9	1
	Kendini depremzedenin yerine koyma	K7	1
	Karmaşık duygular oluşturmaması	K5	1
	Uzaktan eğitime geçildiği için üzülmeyen suçluluk duygusu oluşturmaması	K4	1

Uzaktan eğitime deprem nedeniyle geçilmiş olmasına olumlu algılar geliştiren katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Deprem gibi acil durumlar nedeniyle uzaktan eğitim sistemine geçiş yapmak anlaşılabilir bir durum. Bu tür durumlarda uzaktan eğitim deprem bölgesindeki arkadaşlarımızın güvenliğini sağlamak için iyi bir çözüm olarak kabul edilebilir”. (K2)

“Uzaktan eğitime depremden dolayı geçiyor olmak bende böyle yaşanan büyük felaketten sonra bu duruma üzülmemem gerektiğini üzülürsem sanki yanlış anlaşılacakmışım gibi bir algı oluşturdu. Bunun sebebi de insanlar büyük felaketlerle uğraşırken benim düşündüğüm şeyin sanki sadece eğitimmiş gibi algı yaratabileceği korkusuydu! O yüzden kendi çapımda arkadaşlarıma üzüldüğümü belli ettim ama büyüterek asıl üzülmemiz gereken meselenin önüne geçirmedim bu konuyu”. (K4)

“Deprem nedeniyle zorunlu uzaktan eğitime geçilmesi, başta karmaşık duygular uyandırdı. İnsan hayatının korunmasının en önemli şey olduğunu anladığım için, bu kararı kabullendim”. (K5)

Diğer taraftan, sınırlı sayıda katılımcının (6) deprem nedeniyle uzaktan eğitime geçilmiş olmasına ilişkin olumsuz algılara sahip oldukları saptanmıştır. Bu katılımcıların uzaktan eğitime ilgili görüşlerini depremden bağımsız veya depreme rağmen ürettikleri anlaşılmıştır. Bu katılımcılara göre deprem nedeniyle zorunlu uzaktan eğitime geçilmiş olmasının, eğitimin ikinci planda tutulduğu algısından kaynaklandığını (4) göstermektedir. Bu katılımcıların başka alternatifler değerlendirilmeden doğrudan uzaktan eğitime geçilmesi nedeniyle (2), sadece üniversitelerde uzaktan eğitime geçilmesi nedeniyle (2) ve uzaktan eğitime geçilmesinde aceleci davranılması nedeniyle (1) olumsuz algılar geliştirdikleri belirlenmiştir. Uzaktan eğitime deprem nedeniyle geçilmiş olmasına olumsuz algılar geliştiren katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Pandemi sürecinde bütün eğitim kademelerinde uzaktan eğitime acil olarak geçilmişti. Deprem sonrasındaki zorunlu geçiş sürecinde ise sadece biz üniversite öğrencileri için geçerli oldu. Halbuki böyle olmamalıydı. İhale bizim üstümüze kaldı olarak algıladım!” (K6)

“Deprem sonrası zorunlu uzaktan eğitime geçilmiş olması açıkçası bana biraz öğrencilere yapılmış bir haksızlık gibi geldi. Her ne kadar ülkemiz yıkıcı, büyük bir afete yakalanmış olsa da bir yandan da hayat devam ediyordu ve devam etmek zorundaydı. O bölgede yaşayan bu zorluklarla baş etmeye çalışan insanları, yaşlılarımı elbette düşünüyorum. Kesinlikle çok zor bir durum umarım bir daha kimse böyle bir durumda kalmaz. Dualarım, isteklerim bu yönde, fakat eğitimin çok çok önemli bir noktada olması gerekirken ve üniversiteler dışında tüm öğretim kurumları eğitimlerine yüz yüze devam etmişken kuraya girmiş de kısa çöpü biz üniversite öğrencileri çekmişiz gibi hissediyoruz”. (K8)

“Günümüzde başka ülkelerde eğitim ön planda olurken bizim yaşadığımız ülkede kriz durumlarında ilk önce eğitimden feragat edildiğini gözlemliyoruz! Eğitimde yaşanan aksiliklerin önemsenmediği algısına sahibim. Zorunlu uzaktan eğitim zaman zaman hayatımıza girerek, tüm öğrenme yöntemlerine ve uygulamalarına ilişkin algımızı değiştiriyor. Keşke hiç değiştirmese ve biz bildiğimiz yöntem olan yüz yüze iletişime devam etsek”. (K11)

“Deprem sonrasında zorunlu uzaktan eğitime geçilince, hayatın içinde beklenmeyi beklemenin de gerektiğini deneyimlemiş olduk. Evet deprem talihsiz bir olaydı ama deprem mağduru olan öğrencilere ayrıcalık sağlayıp, kalan öğrencilerin yüz yüze eğitimine devam edilmesi gerekliydi bence”. (K17)

Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi

“6 Şubat depremlerinden sonra geçilen zorunlu uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin tecrübelerinizi aktarabilir misiniz? Dahil olduğunuz uzaktan eğitim sürecini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirebilir misiniz?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitim Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
Olumsuz Yönler	Derslerin verimli geçmemesi	K1, K2, K8, K10, K12, K15, K17	7
	Sosyalleşememe	K1, K3, K15, K16, K19	5
	Yönlendirme (ve dönüt) eksikliği olması	K3, K11, K13, K16, K17	5
	Teknolojik sorunlar nedeniyle derse katılamama	K3, K11, K17, K18	4
	Yüz yüze iletişim olmaması	K5, K11, K17, K19	4
	Odaklanma sorunu olması	K5, K6, K8, K10	4
	Bazı dersler için uygun olmaması	K11, K17	2
	Motivasyon eksikliği olması	K5, K10	2
	Derse katılımın düşük olması	K7, K8	2
	Sınav denetimsizliği nedeniyle haksız notlar alınması	K10	1
	Öz disiplin gerektirmesi	K13	1
	Bazı derslerin çakışması	K7	1
Olumlu Yönler	Okula gitme zorunluluğu olmaması (esneklik)	K1, K5, K6, K8, K10, K11, K13, K15, K17, K19	10
	Kaçırılan dersleri takip etme imkânı olması	K3, K11, K13, K16	4
	Eğitimlerin sürdürülebilir olmasını sağlaması	K2, K12, K14	3
	Her yerden erişime imkân sağlaması	K11, K15, K17	3
	Teknolojik becerilerin artması	K3, K4	2
	Ödev ve sınavların sorunsuz yürütülmesi	K7, K9	2
	Hocaların tecrübeli olması	K7, K9	2
	Daha az masraflı olması	K11	1
	Öz disiplin kazanma	K3	1
Bazı dersler için daha uygun olma	K3	1	

Tablo 5'teki bulgular katılımcıların deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönlerini benzer düzeylerde tecrübe ettiklerini göstermiştir. Katılımcıların aynı anda hem olumlu hem de olumsuz yönleri birlikte dile getirdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin sıklıkla belirttikleri olumsuz yönünün derslerin verimli geçmemesi olduğu anlaşılmıştır (7). Diğer olumsuz yönlerin ise sırasıyla; uzaktan eğitimin sosyalleşmeye engel olması (5), uzaktan eğitimde yönlendirme ve dönüt eksikliği olması (5), teknolojik sorunlar nedeniyle derslere katılmanın zorlaşması (4), uzaktan eğitimde yüz yüze iletişimin gerçekleşmemesi (4), uzaktan eğitimin bazı dersler için uygun olmaması (2), uzaktan eğitimde yeterli motivasyonun sağlanamaması (2), uzaktan eğitimde derslere katılımın az olması (2), uzaktan eğitimin öz disiplin gerektirmesi ve bazı dersler çakıştığı için takip etmenin zor olması (1) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine ilişkin katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Zorunlu uzaktan eğitim tecrübem karışık oldu. Olumlu yönleri arasında esneklik ve evden çalışmanın rahatlığı vardı. Ancak, öğrenme sürecindeki etkileşimin ve yüz yüze iletişimin olmaması, motivasyon ve odaklanmayı zorlaştırdı”. (K5)

“6 Şubat depremi sonrası geçilen uzaktan eğitimde edindiğim tek tecrübe ülkemizin uzaktan eğitim sistemine hazır olmadığını yakinen görüp öğrenmem oldu. Dâhil olduğum uzaktan eğitim sürecinde pek fazla olumlu yön görememekle beraber söyleyebileceğim tek olumlu şey öğrencilerin daha esnek bir programa sahip olmasıdır. Ancak uzun vadede bu durum da olumsuz geri dönüşler sağlayacaktır. Olumsuz yönlere kabaca bakacak olursak; uzaktan eğitim öğrencilerde büyük bir motivasyon ve ilgi eksikliğine sebep olmakta, yapılan sınavların denetlenmemesi sebebiyle haksız notlar alınmakta ve de uzaktan yapılan eğitimin ister istemez kalitesiz olması sebebi ile doğru ve etkili bilgi akışı gerçekleştirilememesi uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine örnek gösterilebilir”. (K10)

“Olumsuz yönleri; internet. İstanbul'daki evimin de kaldığım yurdun da interneti kötü. Bu yüzden dosya indirirken veya derslerin tekrarını izlerken donma, yüklenmeme gibi sorunlar yaşadım. Online derste soru sormak da açıkçası daha stresli. Yüz yüze derste anında soru sorabilirken veya hoca yüzünüze bakıp “anlamayan var mı?” dediğinde anlamadığımı rahatça sorabilirken, online derste aynı hissi alamıyorum veya ders notları önümde olduğu için anladım sanıyorum. Bazı hocalarımız tahtaya kaldırıp işlem veya grafik çizimini bize yaptırıyordu. Ben dinlemek yerine derse dahil olunca daha iyi anlıyorum, bu yüzden online eğitim sanırım bana göre değil. Ayrıca sayısal dersleri online sınavda yazması çok zor. Üssü, bölü, x sayısının kökü tarzı ifadeleri düzgün ve temiz yazmak kalem kâğıt yerine klavye ile yazılınca hem zor hem de zaman kaybı yaşıyor”. (K17)

Diğer taraftan, katılımcıların deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin sıklıkla belirttikleri olumlu yönünün, uzaktan eğitimde okula gitme zorunluluğunun olmaması ve evden dersleri takip etme konusunda esneklik sağlanması olduğu belirlenmiştir (10).

Katılımcıların belirttikleri diğer olumlu yönlerin ise sırasıyla; uzaktan eğitimde kaçırılan dersleri takip etme imkânı olması (4), uzaktan eğitimde eğitimin sürdürülebilirliğinin sağlanması (3), her yerden eğitime erişimin mümkün olması (3), uzaktan eğitimde sınav ve ödev uygulamalarının sorunsuz şekilde yürütülmesi (2), öğretmenlerin yeterli tecrübeye sahip olması (2), uzaktan eğitimin bazı dersler için daha uygun olması (1), uzaktan eğitim sayesinde teknolojik becerilerin gelişmesi (2) ve öz disiplinin gelişmesi olduğu anlaşılmıştır. Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin olumlu yönlerine ilişkin katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Ortam koşullarından kaynaklı olarak aktiflik gösteremediğim zamanlar oldu. Sınıf ortamının aksine daha iyi dinleyip anlayabildiğim dersler oldu. İnternet bağlantısından dolayı eksik kaldığım dersler oldu, fakat ders tekrarını izleyebilme şansımız olduğu için aynı şekilde eksiklerimi telafi etme şansım oldu. Daha önceden de lisede zorunlu olarak deneyimlediğim uzaktan eğitimi bir kez daha deneyimlemiş ve tecrübe etmiş oldum. Tecrübe ettiğim en önemli özelliklerden bazıları teknolojik sorunlar ve zorluklar, kendi kendime yönetim ve örgütlenme, dijital becerilerimin gelişmesi ve iletişim ve etkileşimde farklılık diyebilirim”. (K3)

“Üniversitemizdeki akademisyenler tam donanımlı şekilde uzaktan eğitim sürecini yürütmüşlerdir ve gayet beğendiğimi söyleyebilirim”. (K9)

“Olumlu yönleri; eğitim masrafı yaşamamak, yüz yüze eğitimin dışında kalanlara imkân sağlaması. Çünkü kullanılan iletişim aracının (telefon, bilgisayar, ...) kolay ulaşılabilir olması, zaman ve mekândan bağımsız eğitim alabilmek, tekrar yapabilmek (dersin kaydını izlemek)”. (K11)

“Yaşadığım derin üzüntüden dolayı derslere başta girmek istemedim, o yüzden olumsuz bir yönünü söyleyemeyeceğim maalesef. Fakat başımıza gelen bu felakete rağmen hâlâ öğrenebilmeye devam etmemiz beni mutlu etmişti. Sanırım olumlu yön olarak bunu söyleyebilirim”. (K14)

Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitim ile Önceki Uzaktan Eğitimin Karşılaştırılması

“6 Şubat depremlerinden sonra geçilen zorunlu uzaktan eğitim uygulaması ile önceki uzaktan eğitim uygulamaları arasında farklılıklar hissettiniz mi veya yaşadınız mı? Bunların neler olduğunu açıklayabilir misiniz?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6’daki bulgular katılımcıların çoğunluğunun deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin önceki uzaktan eğitimlerden farklı olduğunu hissettiklerini göstermiştir. Hissedilen farklılıkların olumlu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar tarafından en sık belirtilen farklılıkların deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimde daha hazırlıklı olunması (6) ve altyapının eskiye göre daha sağlam ve daha az sorun çıkartır hale gelmiş olmasıdır (6).

Algılanan diğer farklılıkların sırasıyla; zorunlu uzaktan eğitime geçiş gerekçelerinin farklı olması (4), deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimde öğretmenlerin daha bilgili hale gelmiş olması (3), öğrencilerin daha bilgili hale gelmiş olması (2), iletişimin daha sağlıklı hale gelmiş olması (2), yeni teknolojik özelliklerin kullanılır hale gelmiş olması (2), belirsizliklerin eskiye oranla daha az olması (1), mevcut uzaktan eğitimin daha verimli hale gelmiş olması (1), uzaktan eğitimin daha yaygın hale gelmiş olması ve uzaktan eğitim konusunda artık daha bilinçli olunması (1) olduğu saptanmıştır.

Tablo 6: Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitim ile Önceki Uzaktan Eğitimin Karşılaştırılmasına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
Farklılık Hissedildi	Daha hazırlıklı olunması	K4, K7, K9, K10, K15, K18	6
	Altyapının daha sağlam olması	K7, K9, K10, K11, K15, K16	6
	Gerekçenin farklı olması	K11, K12, K13, K14	4
	Öğretmenler daha bilgili olması	K7, K9, K15	3
	Öğrenciler daha bilgili olması	K7, K9	2
	İletişimin daha sağlıklı olması	K15, K16	2
	Yeni teknolojik özelliklerin olması	K1, K3	2
	Belirsizliklerin daha az olması	K6	1
	Uzaktan eğitimin daha yaygın kullanılması	K5	1
	Daha verimli geçmesi	K14	1
Daha bilinçli hale gelmesi	K11	1	
Farklılık Hissedilmedi	Genel olarak bir farklılık olmaması	K3, K6, K15, K17	4
	Pandemi dönemindekiyle aynı olması	K2, K8	2

Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimde eski uzaktan eğitim uygulamalarına göre farklılık hissettiğini belirten katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Pandemi dönemi uzaktan eğitim dönemi ile 6 Şubat depremi sonrası geçilen uzaktan eğitim arasında büyük farklılıklar var. Pandemi dönemindeki uzaktan eğitimdeki sisteme hem öğrenci hem öğretmenler tarafından hâkimiyet bu kadar fazla değilken deprem sonrasında geçilen uzaktan eğitimde her iki taraf içinde hâkimiyette olumlu yönde ilerleme var. İlk zamanlar sistemsel çok fazla sıkıntı yaşadık, bazen ders açılmazdı, sistemden düşebilirdik. Geri bağlanmakta sıkıntı yaşadık ama bu sıkıntılar şimdilerde o kadar kalmadı. Sesin iletimi konusunda sayılabilecek fazla sistemsel sıkıntı kaldığını düşünmüyorum”. (K7)

“6 Şubat depreminden sonra geçilen uzaktan eğitim uygulaması ile önceki uzaktan eğitim uygulamaları arasında gördüğüm tek farklılık teknolojik altyapıdaki gelişme oldu. Salgın döneminde ülkece acemisi olduğumuz bu sisteme altyapısal olarak adapte olmamız bir hayli zaman almış olsa da bu sefer bu konuda hazırlıklı ve tecrübeli bir konumdaydık”. (K10)

“Farklılık oldu, Covid-19 salgınında hiçbir yakınımı kaybetmedim ama deprem felaketinde yakınlarımı kaybettim. Bu psikolojiyle ders çalışmaya çalıştım ve sınavlara hazırlandım. Benim için sıkıntılı süreçlerdi o yüzden farklılık yaşadım”. (K12)

“Deprem kaynaklı uzaktan eğitim ile pandemi kaynaklı uzaktan eğitim arasındaki temel farklılık, Pandemi kaynaklı olanında acemilik olduğu için gerek kanal gerek alıcı gerekse mesaj bakımından oldukça eksiklikler söz konusuydu. Fakat deprem kaynaklı uzaktan eğitimin biraz daha profesyonelleştiğini fark ettim yani daha hazırlıklydık”. (K15)

Diğer taraftan, az sayıda katılımcı (6), deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimle eski uzaktan eğitim uygulamaları arasında genel olarak farklılık algılamadıklarını (4) veya deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimle pandemi dönemindeki uzaktan eğitim arasında bir fark hissetmediklerini belirtmişlerdir. Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimle eski uzaktan eğitim uygulamaları arasında genel olarak farklılık hissetmediklerini ifade eden katılımcıların bazı küçük farklılıklara işaret ettikleri de gözlemlenmiştir. Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimle eski uzaktan eğitim uygulamaları arasında farklılık hissetmediğini belirten katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Maalesef ki hiçbir farklılık hissetmedim. Pandemi dönemini göze alarak bir daha böyle bir durumun yaşanabilme olasılığını düşünerek uzaktan eğitim sistemine bir farklılık getirip iyileştirilmesini beklerdim. Üniversite öğrencileri olarak adeta bir kısır döngüye girmiş gibi olduk”. (K2)

“Pek bir fark olduğunu düşünmüyorum, sadece önceden deneyimlediğimiz için belirsizliklerimiz daha azdı”. (K6)

“Deprem öncesi uzaktan eğitimde ve deprem sonrası olan uzaktan eğitimin açıkçası benim için pek bir farkı yok. Uzaktan eğitimin hiçbir türüsünden maalesef verim alamıyorum. Benim için yüz yüze eğitim, yüz yüze iletişim çok daha verimli”. (K8)

Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitimin Kişisel Gelişim Üzerindeki Etkileri

“Üniversite eğitiminde kampüs, derslik ve amfi gibi ortamların iletişim süreçlerine dahil olan öğrencilerin kişisel gelişimi açısından önemli olduğu düşünüldüğünde, deprem sonrası çevrimiçi öğrenmenin etkilerini belirtiniz” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7’deki bulgular katılımcıların çoğunluğunun deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin kişisel gelişim üzerindeki etkilerinin olumsuz olduğunu düşündüklerini göstermiştir. Uzaktan eğitimin kişisel gelişimi olumsuz etkilemesinin nedeninin uzaktan eğitimde sosyal etkileşimin sınırlı olması (7), iletişimin aşamalı ve yavaş bir süreç içerisinde gerçekleşiyor olması (4), dersler ciddiye alınmadığı için kazanımların yetersiz olması (4), yüz yüze etkileşim olmaması (2), öğrenilenlerin tartışılıp müzakere edilememesi (2), uzaktan eğitimde kendini ifade etme olanaklarının sınırlı olması (2), beden dilinin ve mimiklerin kullanılmaması (1) ve uzaktan eğitimde bireysel kapasitenin zorlanmaması olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7: Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitimin Kişisel Gelişim Üzerindeki Etkilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
Olumsuz Etkiler	Sosyal etkileşimin sınırlı olması	K7, K10, K11, K12, K14, K16, K17	7
	İletişimin aşamalı ve yavaş gerçekleşmesi	K7, K8, K15, K19	4
	Derslerin ciddiye alınmaması	K1, K15, K18, K19	4
	Yüz yüze etkileşimin olmaması	K2, K3	2
	Öğrenilenlerin tartışılıp müzakere edilememesi	K3, K19	2
	Kendini ifade etme olanaklarının sınırlı olması	K12, K16	2
	Beden dilinin ve mimiklerin kullanılmaması	K4	1
	Bireysel kapasitenin zorlanmaması	K19	1
Olumlu Etkiler	Kendi kendine öğrenmesi geliştirmesi	K5	1
	Sorumluluk duygusunu geliştirmesi	K5	1
	7/24 etkileşime imkân sağlaması	K10	1
	Farklı türde çok sayıda eğitime ulaşma imkânı sunması	K13	1

Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin kişisel gelişimi olumsuz etkilediğini düşünen katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Çevrimiçi eğitimin yüz yüze verilen eğitim kadar katkısı olduğunu düşünmüyorum. Tabii bu dediğim kamera açma sistemi için geçerli değil. Sadece sesin açık olduğu çevrimiçi derslerde dikkat etmemiz gereken mimiklerimiz ve el hareketlerimiz sistem dışı kalıyor, bu da kişisel gelişimimiz için bizi oldukça geriye götürüyor”. (K4)

“Kampüste derslikte sosyalleşebiliyoruz, kendimizi daha iyi ifade edebiliyoruz. Daha kolay öğrenebiliyoruz ama online eğitimde bu imkanlardan yararlanamıyoruz”. (K12)

“Daha içe dönük ve kendimizi pek de iyi ifade edemememize sebep olduğunu düşünüyorum. Yüz yüze, bireylerarası ve grup iletişiminin kötü etkilendiğini düşünüyorum”. (K16)

Diğer taraftan, az sayıdaki katılımcı (3) uzaktan eğitimin kişisel gelişimi olumlu etkileyebilecek bazı yönlerinden söz etmişlerdir. Bu katılımcılara göre uzaktan eğitim kendi kendine öğrenmeyi geliştirdiği için (1), sorumluluk duygusunu geliştirdiği için (1), 7/24 etkileşime imkân tanıdığı için ve farklı türde çok sayıda eğitime olanak sağladığı için kişisel gelişime destek olmaktadır. Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin kişisel gelişimi olumlu etkilediğini düşünen katılımcıların görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Üniversite eğitiminde sosyal etkileşim önemli bir rol oynar ve çevrimiçi öğrenme bu etkileşimi bir ölçüde kısıtlar. Öte yandan, çevrimiçi öğrenme kendi kendine öğrenmeyi ve sorumluluğu artırır”. (K5)

“Online eğitim, teknolojinin ilerlemesi ile birlikte geleneksel eğitimin önüne geçerek hayatımıza hızlı bir giriş yaptı. Son yıllarda bu eğitim sistemi adından sıkça bahsettirmeye başladı. Son 10 yılda hayatımızda özellikle kariyer eğitimi ve mesleki eğitimler alanında online eğitim öne çıkmıştır. Birçok işletme, şirket eğitimlerine online sertifika programlarını dahil etmiştir”.

Bu alanda birçok araştırma yapılmış ve bu tarz eğitimin başarısı araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre online eğitim başarısının olumlu derecede arttığı gözlemlenmiştir”. (K13)

Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitimin Önemli Görülen Özellikleri

“Koşullar nedeniyle deneyimlediğiniz çevrim içi öğrenmeyi bahar dönemi boyunca aldığınız dersleriniz açısından önemli gördüğünüz özelliklerini tanımlar mısınız?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitimin Önemli Görülen Özelliklerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
Yapısal Özellikler	Planlanmış ve yapılandırılmış ders planı olması	K3	1
	Öğretmenlerin özverili çalışıyor olması	K2	1
	Esneklik sağlıyor olması	K3	1
İşlevsel Özellikler	Öğrenmede dinlemeyi ön plana çıkartması	K11, K15, K16	3
	Sosyal becerilerin köreltmesi	K14, K19	2
	Bürokratik işleyişi anlamaya yönlendirmesi	K8	1
	Farklı türde öğrenme stillerini harekete geçirmesi	K10	1
	Aksaklıklara karşı hoşgörüyü geliştirmesi	K16	1
	Eleştirel yaklaşma becerisinin geliştirmesi	K15	1
	Yazılı sunum becerilerini geliştirmesi	K12	1
İletişim Özellikleri	Farklı iletişim yöntemlerini daha etkin kullanmaya yönlendirmesi	K7, K8, K12, K15	4
	Hızlı ve etkili iletişim olması	K3, K4	2
	İletişimde karşıdakinin tepkilerini öngörmeye yöneltmesi	K15, K16	2
	Öğretmenlerle ve diğer öğrencilerle etkileşime geçemeye zorlaması	K5	1
	İletişimin dinamiklerini anlamaya yardım etmesi	K18	1

Tablo 8’deki bulgular katılımcıların deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin önemli gördükleri özelliklerinin yapısal, işlevsel ve iletişimle ilgili özellikler altında gruplanabileceğini göstermiştir. Katılımcıların en fazla işlevsel özelliklere sonra da iletişimle ilgili özelliklere odaklandıkları anlaşılmaktadır. Daha az odaklanılan yapısal özelliklerle ilgili olarak katılımcıların uzaktan eğitimin iyi planlanmış ve yapılandırılmış bir ders planına sahip olduğunu (1), öğretmenlerin uzaktan eğitim için özverili çalıştıklarını ve öğrenci için yeterli esneklik sağlandığını düşündükleri saptanmıştır.

Uzaktan eğitimin işlevsel özellikleriyle ilgili olarak katılımcılar en fazla uzaktan eğitimin öğrenmede dinlemeyi ön plana çıkartmasına (3) ve sosyal becerileri köreltmesine (2) dikkat çekmişlerdir. Katılımcıların üzerinde durdukları diğer işlevsel özelliklerin uzaktan eğitimin bürokratik işleyişi anlamaya yönlendirmesi (1), farklı türde öğrenme stillerini harekete geçirmesi (1), yazılı sunum becerilerini geliştirmesi (1), eleştirel yaklaşma becerisinin geliştirilmesi (1) ve aksaklıklara karşı hoşgörüyü geliştirmesi (1) olduğu belirlenmiştir.

Uzaktan eğitimin iletişimle ilgili özelliklerine ilişkin katılımcılar en fazla uzaktan eğitimin farklı iletişim yöntemlerini (yazılı iletişim gibi) daha etkin kullanmaya yönlendirmesine (4) dikkat çekmişlerdir. Uzaktan eğitimin iletişimle ilgili diğer özellikleri katılımcılar tarafından hızlı ve etkili iletişim sağlaması (2), iletişimde karşıdakinin tepkilerini öngörmeye yöneltmesi (2), iletişimin dinamiklerini anlamaya yardım etmesi (1) ve öğretmenlerle ve diğer öğrencilerle iletişime geçmeye zorlaması (1) olarak sıralanmıştır.

Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitimin önemli görülen özellikleriyle ilgili katılımcı görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Çevrimiçi öğrenme tecrübesi, daha bağımsız bir öğrenme stili ve etkin zaman yönetimi gerektiriyor. Bu durum özellikle zorunlu uzaktan eğitime geçildikten sonra daha da önemli hale geldi. Ayrıca, bu süreç içerisinde etkili iletişim becerileri de önem kazandı; hocamızla veya sınıf arkadaşlarımızla bilgi paylaşmak veya bir sorun hakkında konuşmak için daha etkin ve açık bir şekilde ifade etme ihtiyacı duydum”. (K5)

“Bahar dönemi derslerimin online olması ve bu şekilde devam etmesi ile iletişim durumumuzda da değişimlere neden oldu bu dönem aldığım etkili iletişim becerileri dersinde aslında bu konuları günlük hayatımızda her an gerçekleştirdiğimizi fark ettim. Aldığım derslerin tamamında sözel, sözsüz, yazılı iletişimi kullanıyoruz. Uzaktan eğitim ile yazılı iletişimi geliştirdiğimizi düşünüyorum. Hocalarımıza ders esnasında soru sormak için olsun danışmak için olsun gerek mesaj gerek mail yolu ile bu durumu gerçekleştirdiğimi düşünüyorum. Önceden derslerimizi bu kadar kitle iletişimi araçlarıyla yapmazken şimdi derslerin tamamında bilgisayar desteğiyle devam ediyoruz. Bu ortamlarda nasıl daha etkili iletişim kurabileceğimi pekiştirdim”. (K7)

“Her öğrencinin farklı bir öğrenme stili vardır. Bazı öğrenciler görsel yolla öğrenirken, bazı öğrenciler ise işitsel yolla öğrenmeyi tercih etmektedir. Bunun dışında bazı öğrenciler sınıf ortamında öğrenebilirken bazıları ise daha bireysel bir öğrenme yolculuğunu tercih edebilir. Çeşitli seçenek ve kaynakları ile birçok şekilde kişiselleştirilebilen çevrimiçi eğitim sistemi, bu özelliği ile her öğrencinin ihtiyacını karşılayabilecek bir yapıya sahiptir”. (K10)

“Yazılı iletişim becerilerimi geliştirmemi sağladı. İletişimin bu kısmında da istersek sorunsuz bir şekilde her insanla iletişim kurabileceğimiz farkındalığına ulaştım. Eleştirel yaklaşma, empati kurma, kendini doğru ifade etme ve etkin dinleyici olma gibi gerçek hayatın içinde olan etkili iletişim becerilerini çevrim içi yani sanalda uygulamak ya da edinmek kolay değil. Bu iletişim becerilerini kullanabilmek sınıfta ve gerçek hayatta mümkün olacaktır. Dolayısıyla uzaktan eğitim bu tarz olguların ne denli önemli olduğunu gözler önüne sermiş oldu”. (K15)

“Bu süreçte etkili iletişim becerilerimin geliştiğini söyleyemeyeceğim. Çünkü insan görmeye görmeye bu konuda ciddi anlamda kötüleştim. Asosyal olduk”. (K14)

Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitim Algılarının Yaratıcı Benzetmelerle İfade Edilmesi

“Depremden önce referans çerçevenizde uzaktan eğitime ilişkin deneyiminiz yoktu ya da sınırlıydı. Zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmesiyle birlikte çevrim içi öğrenme referans çerçevelerinizde yer alarak, yeni bir tecrübe alanı oluşturdu. Bu doğrultuda algılarınızdaki farklılıkları ve seçicilikleri yaratıcı benzetmelerle örneklendirir misiniz?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Deprem Nedeniyle Geçilen Uzaktan Eğitim Algılarının Yaratıcı Benzetmelerle İfade Edilmesi

Tema	Kod	Katılımcı	f
İyimser Yaklaşımlar	Zorluklardan felaha çıkma	K5, K8, K13, K18	4
	Herkese uygun bir şeyler bulunabilmesi	K7, K9, K11, K19	4
	Teknolojik imkanların farkına varma	K15, K16, K19	3
	Bir keşif yolculuğu içinde olma	K3, K10	2
	Bir bilgisayar oyunu içinde olma	K1, K15	2
	Dünyanın küçük bir köy olduğunu hissetme	K15	1
Kötümser Yaklaşımlar	Rüyadan kabusu uyanma	K2, K12	2
	Pek çok zorluk içinde öğrenme çabası	K4	1
	Asla hatırlanmak istenmeyen bir dönem olma	K17	1
	Pandemiye dönüş dejavüsü yaşama	K16	1
	Zorunlu uzaktan eğitimlerin sonunun gelmeyeceğinden endişe duyma	K6	1

Tablo 9’daki bulgular katılımcıların deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitim algılarının çoğunlukla iyimser, yaratıcı benzetmelerle ve ayrıca kötümser yaratıcı benzetmelerle ifade edildiğini göstermiştir. İyimser yaratıcı benzetmeler kullanan katılımcıların sıklıkla uzaktan eğitim sürecini özellikle ilk başlarda zorlu bir süreç olarak tanımladıkları ve zamanla bu zorluklara alışarak üstesinden geldikleri bir dönem olarak tanımladıkları görülmüştür (4). Katılımcıların yine sıklıkla kullandıkları uzaktan eğitimi içinde farklı unsurlar barındıran ve tercihe göre herkesin yararlanabileceği bir ortama benzettikleri görülmüştür (4). İyimser yaklaşımlar geliştiren katılımcıların ayrıca, uzaktan eğitimi teknolojik imkanların farkına vardıkları (2), bir keşif yolculuğu içerisinde hissettikleri (2), bir bilgisayar oyununa benzettikleri (2) ve dünyayı küçük bir köy olarak hissettikleri (1) bir süreç olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitim algılarına dayanarak iyimser yaratıcı benzetmeler geliştiren katılımcılardan örnekler şu şekildedir:

“Bu online eğitim sanki bana bir bilgisayar oyunu oynuyoruz online bir dünyaya geçiş yaptık ve bir oyundayız gibi hissettirdi, her şeyin bizim elimizde olduğu bir oyun”. (K1)

“Bu durumu, belki de bir dil öğrenmeye benzetebilirim; ilk başta karmaşık ve anlaşılmaz görünen bir dili öğrenirken, zamanla ve pratikle bu dili konuşabiliyor, anlayabiliyor ve hatta kendi ifadelerimizi oluşturabiliyoruz. Aynı şekilde, çevrim içi öğrenme başlangıçta zorluklarla dolu bir dil gibiydi; ama şimdi, bu dili daha iyi konuşabiliyorum. Bu yeni bilgi ve becerileri ileriki hayatımda da kullanabileceğimi biliyorum”. (K5)

“Bu süreç, yeni doğmuş bir kuşun uçmayı öğrenmesi gibiydi. Bu nedenle önce okulumuzun bize sunduğu bu sistemi tanımakla başladım. Yaşam ve birikimlerim gereği internet ortamında bir şeyler yapmak pek zor olmadı. Teknolojik cihazlarla yakınlığım bu sistemin maddi unsurlarını çözmemde yardımcı oldu. Derse sistem üzerinden girip izlemek bu değişimin en basit bölümüydü. Asıl zor olan uçmayı öğrenmektir”. (K8)

“Tıpkı akvaryumdaki balığın, okyanustan haberi olmadığı için bütün dünyayı yaşadığı akvaryumdan ibaret sanması gibi. Zorunlu uzaktan eğitim hadisesi bana gösterdi ki eğitim belirli kalıp ve mekânlara sıkışamayacak kadar önemli bir iş ve yaşanan herhangi bir olumsuz gelişme eğitimin önüne geçebilecek güce sahip değil”. (K10)

Diğer taraftan, sınırlı sayıda katılımcının deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitim algılarının kötümser yaratıcı benzetmeler aracılığıyla ifade edildiği görülmüştür. Bu katılımcıların yaşadıkları uzaktan eğitim tecrübesini rüyadan kabusa uyanma (2), asla hatırlanmak istenmeyen bir dönem (1), pandeminin dejavüsü (1), zorunlu uzaktan eğitimlerinin sonunun gelmeyeceği endişesi (1) ve pek çok zorluk içerisinde bir öğrenme çabası olarak tanımladıkları saptanmıştır. Deprem nedeniyle geçilen uzaktan eğitim algılarına dayanarak kötümser yaratıcı benzetmeler geliştiren katılımcılardan örnekler şu şekildedir:

“Bu duruma arazide otlayan bir hayvanın zehirli bitkiler arasından kendisi için en doğru ve faydalı bitkiyi bulabilmesi olayını örnek gösterebilirim. Bunun öğrenciler açısından karşılığı ise eğitime aç bir insanın birçok olumsuzluk içerisinde ihtiyacı olan bilgiye ulaşabilmesi ve de o bilgiyi alabilmesidir”. (K4)

“Pandemi sonrasında tekrar depremler yüzünden zorunlu uzaktan eğitime geçişimizi “dejavü” yaşamaya benzetebilirim. Yani sanki yaşananları, daha önceden yaşamışlık hissini tekrarlanması algısı oluştu bizlerde”. (K16)

Uzaktan Eğitime İlişkin Genel Kanaatlerin Belirlenmesi

“Uzaktan eğitime ilişkin genel kanaatinizi (düşüncenizi) paylaşır mısınız?” sorusuna karşılık katılımcıların yanıtlarının analizinden elde edilen bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Uzaktan Eğitime İlişkin Genel Kanaatler Hakkında Katılımcı Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcı	f
Olumsuz Kanaatler	Yüz yüze eğitimin ilk tercih olması	K3, K4, K10, K11, K13, K6, K14	7
	Verimsiz olması	K6, K7, K8, K10, K15, K16, K17	7
	Yüz yüze iletişimin olanaklarından yoksun olması	K7, K8, K11, K16, K17	5
	Öğrenciler tarafından ciddiye alınmaması	K1, K2, K4, K15	4
	Eğitim hayatı açısından bir kayıp olması	K1, K4, K6	3
	Sosyalleşme imkânı olmaması	K13, K17, K19	3
	Ev ortamının rahatlığının bir sorun olması	K2, K7	2
	Derslere girilmemesi	K2, K4	2
	Bazı dersler için uygun olmaması	K16	1
	Kişisel gelişime engel olması	K19	1
Olumlu Kanaatler	Eğitimin sürdürülebilirliğinin sağlanması için iyi bir seçenek olması	K3, K7, K9, K12, K18	5
	Doğru yapıldığında etkili olması	K5	1
	Uygun alt yapıyla birlikte sunulması gerekliliği	K5	1
	Tamamlayıcı bir eğitim aracı olarak gerekli olması	K10	1
	Teknolojik ilerlemenin kaçınılmaz bir sonucu ve geleceğin eğitim sistemi olması	K13	1
	Dezavantajlı öğrenciler için önemli bir fırsat olması	K16	1
	Daha az masraflı olması	K16	1
	Evden ayrılmadan eğitim imkânı sağlaması	K19	1

Tablo 10'daki bulgular katılımcıların uzaktan eğitimle ilgili olumlu ve olumsuz kanaatleri birlikte taşıdıklarını, bununla birlikte katılımcıların çoğunluğunun uzaktan eğitimle ilgili kanaatin olumsuz olduğunu göstermiştir. Uzaktan eğitimle ilgili olumlu kanaatlerin de birtakım şartlara bağlı olduğu anlaşılmıştır. Uzaktan eğitim hakkında olumsuz kanaat bildiren katılımcılar ilk tercihlerinin her zaman yüz yüze eğitim olacağını (7), uzaktan eğitimin verimsiz olduğunu (7), uzaktan eğitimin yüz yüze iletişimin olanaklarından yoksun olduğunu (5), uzaktan eğitiminin öğrenciler tarafından ciddiye alınmadığını (4), uzaktan eğitimin eğitim açısından bir kayıp olduğunu (3), uzaktan eğitimde sosyalleşme imkanının olmadığını (3), evden derse katılmanın odaklanma sorununa yol açtığını (2), uzaktan eğitimde derse girme ve ders takip etme sorununun olduğunu (2), uzaktan eğitimin bazı dersler için uygun olmadığını (1) ve uzaktan eğitimin kişisel gelişime uygun olmadığını (1) belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimle ilgili genel kanaatlerini belirtirken olumsuz görüş bildiren katılımcılardan örnekler şu şekildedir:

“Uzaktan eğitime geçildiği zaman çoğu öğrencide okul bitti algısı oluşuyor. Ev ortamının verdiği rahatlıktan dolayı derslere girilmiyor girilse de sınıfta derse verilen dikkat maalesef ki verilemiyor”. (K2)

“Uzaktan eğitim bence en son çare olarak düşünülmesi gereken bir sistem, çünkü öğreticiliğinden çok direkt kaçış planı olarak görülen bir durum haline gelindi. Uzaktan eğitimin oluyor oluşu artık öğrencilerde eğitimin ikinci, üçüncü plana atılmasına sebep oldu. Çünkü online sistemin vermiş olduğu rahatlık bizim özel hayatımızı daha da ön plana çıkararak önceliklerimizin yer değiştirmesine sebep oluyor.

Kendimden örnek verecek olursak uzaktan eğitime geçtiğimizden beri krizi fırsata çevirmek adına kendi bölümümle alakalı bir işte çalışıyorum. İş hayatı olarak oldukça tecrübe edinsem de eğitim hayatımın da gerilemesine sebep oldu. Bu yüzden sırf okumak için sadece diplomam olsun adına okuyanlar için oldukça güzel bir sistem. Fakat gerçekten eğitim ve öğrenim için okuyanlar adına güzel yönetilemediği için iyi bir sistem olduğunu düşünmüyorum”. (K4)

“Kesinlikle çok verimsiz ve bu dönem de mezun olan çoğu öğrencinin edindiği bilgilerinden becerisinden şüphe duyacağım”. (K6)

“Uzaktan eğitimi iyisiyle kötüsüyle bir şekilde geçirdik ama maalesef insanlarla yüz yüze olmadan hisleri, düşünceleri, öğretilmek istenen şeyleri tam olarak öğrenebilmemizin mümkün olduğunu düşünmüyorum. O yüzden uzaktan eğitimin bana bir şeyler kattığını düşünmüyorum. Bu yüzden de dilerim ki bir daha ülkemiz zor bir durumda kalıp tekrardan uzaktan eğitime geçmek zorunda kalınmasın”. (K8)

“İnsanların her şeye rağmen hayatına devam edebiliyor olması ve insanlarla birebir konuşup görüşüyor olması depremzede öğrenciler için de faydalı olabilirdi. Uzaktan eğitimle belki de daha çok sorunla baş başa kaldılar ve bunun da iyi bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bizim için de aldığımız eğitimin verimliliğinin düşmesi, derslerde yaşadığım zorluğu; zaten uzaktan eğitim, hallederim; boş vermişliğine kapılmama sebep oldu”. (K15)

“Zamanla yaşanan felaketin izleri kayboldukça, aile evinde olmak, huzur değil rahatsızlık vermeye sebebiyet oldu. Çünkü uzaktan eğitim beni aile evine geri döndürse dahi, üniversite hayatımdan, farklı insanlarla kuracağım iletişimlerden, güvenli alanımdan çıkma ve sorumluluk alma kabiliyetlerimden uzak tutuyordu”. (K19)

Diğer taraftan, sınırlı sayıda da olsa bazı katılımcıların uzaktan eğitimle ilgili olumlu kanaat de bildirdikleri gözlemlenmiştir. Katılımcıların uzaktan eğitimi başlı başına bir eğitim sistemi olarak değil tamamlayıcı ve zor durumlarda kullanılması gereken bir sistem olarak gördükleri anlaşılmıştır. Uzaktan eğitim hakkında olumlu kanaat bildiren katılımcılar uzaktan eğitim sisteminin eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamak için iyi bir seçenek olduğunu (5), doğru yürütülürse uzaktan eğitimin etkili olacağını (1), uzaktan eğitimin uygun bir altyapı ile sunulması gerektiğini (1), dezavantajlı öğrenciler için kullanışlı olduğunu (1), evden ayrılmadan eğitim imkanı sağladığını (1), uzaktan eğitimin daha az masraflı olduğunu (1) ve teknolojik ilerlemenin kaçınılmaz bir sonucu olarak uzaktan eğitimin geleceğin eğitim sistemi olacağını (1) ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimle ilgili genel kanaatlerini belirtirken olumlu görüş bildiren katılımcılardan örnekler şu şekildedir:

“Uzaktan eğitime ilişkin genel kanaatim; doğal afet pandemi ve bunun gibi durumlarda uygulanabileceği ve eğitimin devamlılığını sürdürmesine destek olabileceği, fakat her zaman için örgün eğitimin el üstünde ve önde tutulması gerektiğidir”. (K3)

“Uzaktan eğitim hakkındaki genel görüşüm, doğru yapıldığında çok etkili olabileceği yönünde. Ancak, bunun için doğru teknolojik altyapının ve kaynakların sağlanması gerekiyor”. (K5)

“Online eğitim ile öğrenci dersi istediği zaman dinler. Anlayamadığı konuyu tekrar dinleme imkânı vardır. İsteddiği online kaynağa sınırsızca ulaşır. Bu şekilde eğitimden sınırsızca faydalanmış olur ve eğitim kalitesi yükselir. Diğer yandan da online eğitimin hayatımızı olumsuz etkilediğini, okula gitmeden eğitimin gerçekleşmeyeceğini düşünebiliriz. Öğrencinin başında fiziksel bir öğretmen olmadan, tablet, telefon ve bilgisayardan eğitim almanın mümkün olmadığını düşünebiliriz. Düşüncemiz ne olursa olsun değişen ve gelişen dijital dünyaya hızla ayak uydurmamız gerek. X, Y, Z kuşaklarının içerisinde, dijital dünya ile en barışık kuşak olan Z kuşağı bu durumda hiç zorlanmayacaktır. Yani çocuklarımız, torunlarımız online eğitime kolaylıkla uyum sağlayacaktır. Görüldüğü gibi küreselleşen ve teknolojinin hızla geliştiği dünyada her ne kadar itirazlar ve fikir ayrılıkları olsa da geleneksel eğitime olan ilgi gün geçtikçe azalacaktır”. (K13)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, görüşlerine başvuru alan üniversite öğrencilerinin tamamının 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen zorunlu uzaktan eğitim öncesinde uzaktan eğitim tecrübesi olduğu ve önceki uzaktan eğitim tecrübesinin çoğunlukla Covid-19 pandemisi nedeniyle geçilmiş olan zorunlu uzaktan eğitim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınırlı sayıda üniversite öğrencisinin pandemi dönemi haricinde uzaktan eğitim tecrübesi olduğu tespit edilmiştir. Görüşlerine başvuru alan üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun önceki uzaktan eğitim tecrübeleri hakkında görüşlerinin olumsuz olduğu ve bu durumun teknolojik sorunlar nedeniyle iletişim kaybı, iletişimde beden dili/göz kontağı imkanlarının olmaması, uzaktan eğitim için yeterli hazırlıkların yapılamamış olması, öğretmen ve öğrencilerin tecrübesizliği olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin önceki uzaktan eğitim tecrübeleri hakkındaki olumlu görüşlerinin sınırlı olduğu anlaşılmıştır.

Daha önce olumsuz bir uzaktan eğitim tecrübesi yaşamış olan üniversite öğrencilerinin 6 Şubat depremleri nedeniyle yeniden zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmesine verdikleri tepkilerin de olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, üniversite öğrencilerinin çoğunluğun zorunlu uzaktan eğitime geçilmiş olmasından rahatsız olsalar dahi bu zorunlu geçişin deprem nedeniyle olmasından dolayı anlayış gösterdikleri, empati kurdukları, insan hayatının daha önemli olduğunu düşündükleri saptanmıştır. Diğer taraftan, önemli sayıdaki üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime deprem nedeniyle geçilmiş olsa dahi bu kararın yanlış olduğu düşündükleri, kararın alınmasında acele edildiğini düşündükleri, sadece üniversitelerde zorunlu uzaktan eğitime geçilmiş olmasından rahatsızlık duydukları ve afet durumlarında olsa bile eğitimin feda edilmemesi kanaatinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın bulgularından üniversite öğrencilerinin deprem nedeniyle uzaktan eğitime geçilmiş olmasına kısmen anlayış gösterecekler dahi uzaktan eğitim hakkındaki olumsuz görüşlerinin belirgin bir biçimde değişmediğini göstermiştir. Bununla birlikte, önceki uzaktan eğitim tecrübesine göre deprem nedeniyle geçilmiş olan uzaktan eğitime ilişkin olumlu görüşlerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olumlu görüşler açısından meydana gelen bu pozitif değişimin etkilerini, sadece uzaktan eğitime deprem nedeniyle geçilmiş olmasıyla açıklamak elde edilen bulgularla mümkün değildir. Deprem nedeniyle geçilmiş olan uzaktan eğitimle ilgili üniversite öğrencilerinin en belirgin olumsuz görüşlerinin derslerin verimli geçmemesi, uzaktan eğitimin sosyalleşmeye engel olması, uzaktan eğitimde yönlendirme ve dönüt eksikliği olması, teknolojik sorunlar nedeniyle ders katılmanın zorlaşması ve uzaktan eğitimde yüz yüze iletişimin gerçekleşmemesi olduğu anlaşılmıştır. Deprem nedeniyle geçilmiş olan uzaktan eğitimle ilgili üniversite öğrencilerinin en belirgin olumlu görüşlerinin ise okula gitmeden evden derslerin takibinin yapılabilmesi, kaçırılan dersleri takip etme imkânı olması, eğitimin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve her yerden eğitime erişiminin mümkün olması olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmada, 6 Şubat depremleriyle geçilen zorunlu uzaktan eğitim ile önceki uzaktan eğitim arasında üniversite öğrencilerinin algılarında belirgin bir farklılık hissettiği sonucuna ulaşılmıştır. En belirgin farklılığın 6 Şubat depremleriyle geçilen zorunlu uzaktan eğitimde daha hazırlıklı olunması ve altyapının daha sağlam olması olduğu saptanmıştır. Öğrenciler tarafından belirtilen diğer önemli bir farklılık ise önceki uzaktan eğitime pandemi nedeniyle geçilmiş olmasına karşılık, uzaktan eğitime depremler nedeniyle geçilmiş olmasıdır. Az sayıda da olsa bazı üniversite öğrencileri iki zorunlu uzaktan eğitim arasında farklılık görmediklerini belirtmişlerdir.

Bu çalışmada, 6 Şubat depremleriyle geçilen zorunlu uzaktan eğitimin kişisel gelişim üzerine etkileriyle ilgili olarak üniversite öğrencilerinin görüşlerinin olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin görüşlerinin olumsuz olmasının öncelikli nedeninin uzaktan eğitimde sosyal etkileşimin sınırlı olması, iletişimin aşamalı ve yavaş gerçekleşmesi ve uzaktan eğitimde derslerin ciddiye alınmaması olduğu anlaşılmıştır.

6 Şubat depremleriyle geçilen zorunlu uzaktan eğitim önemli görülen özellikleri açısından değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimin önemli işlevsel, iletişimsel ve yapısal özellikleri olduğu görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Zorunlu uzaktan eğitimin en belirgin işlevsel özelliklerinin öğrenmede dinlemeyi ön plana çıkartması ve sosyal becerileri köreltmesi olduğu, en belirgin iletişimsel becerilerin farklı iletişim yöntemlerini daha etkin kullanmaya yönlendirmesi, iletişimde alıcının beklentilerini dikkate almaya yöneltmesi olduğu ve en belirgin yapısal özelliklerin ise iyi planlanmış/yapılandırılmış ve esnek ders planına, özverili öğretim elemanlarına sahip olması olduğu saptanmıştır. Bu bulguyu 6 Şubat depremleriyle geçilen zorunlu uzaktan eğitimin yapısal ve iletişimsel olarak olumlu etkilerinin olduğu ancak işlevsel olarak olumsuz etkilerinin olduğu biçiminde yorumlamak mümkündür.

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin 6 Şubat depremleriyle geçilen zorunlu uzaktan eğitim hakkında yaptıkları yaratıcı benzetmelerin çoğunlukla iyimser yaklaşımlar içerdiği anlaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimi sıklıkla gereksinimleri öğrenildikten sonra kullanmada rahatlatma elde etme anlamında zorluktan feraha çıkma biçiminde, her öğrencinin ilgisine uygun teknolojik imkanlarının ve bilgi kaynaklarının olması anlamında herkese uygun bir şeyler bulunabilmesi biçiminde ve aşına oldukça teknolojik imkanların farkına varma biçiminde tanımladıkları gözlemlenmiştir. Sınırlı sayıda üniversite öğrencilerinin ise uzaktan eğitimi rüyadan bitmeyen bir kabusu uyanma biçiminde, pandemi dejavüsü yaşamak biçiminde ve zorunlu uzaktan eğitimlerinin sonunun gelebileceği biçiminde tanımladıkları tespit edilmiştir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimle ilgili hem olumlu hem de olumsuz genel kanaatlere sahip oldukları, ancak uzaktan eğitimle ilgili genel kanaatlerinin daha çok olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yüz yüze eğitimi her zaman tercih ettikleri, uzaktan eğitimi verimsiz olarak değerlendirdikleri, uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimin olanaklarının bulunmadığını, öğrencilerin uzaktan eğitimi ciddiye almadıklarını, uzaktan eğitimde sosyalleşme imkânının olmadığını ve uzaktan eğitimin eğitim adına bir kayıp olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte, üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimle ilgili olumlu genel kanaatlerinin de olduğu, ancak bu genel kanaatlerin koşullara bağlı kanaatler olduğu anlaşılmıştır. Üniversite öğrencileri uzaktan eğitimin ancak yüz yüze eğitim mümkün olmadığı durumlarda, uygun altyapı ve uygun yöntemlerle birlikte kullanılabileceğini düşünmektedirler.

Bu araştırmanın bulguları toplu halde değerlendirildiğinde; üniversite öğrencilerinin daha önceki zorunlu uzaktan eğitim deneyimlerini çoğunlukla olumsuz olarak algıladıkları gibi, 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen zorunlu uzaktan eğitimleri de çoğunlukla olumsuz algıladıkları çıkarımı yapılabilir. Bununla birlikte, iki uzaktan eğitim algısı arasında iki belirgin farklılığın olduğu gözlemlenmektedir. Birincisi, üniversite öğrencileri 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen uzaktan eğitimlerde daha hazırlıklı olduğunu ve teknolojik altyapının daha yeterli olduğunu düşünmektedirler. İkincisi, üniversite öğrencilerinin önemli bir kısmı depremler nedeniyle zorunlu uzaktan eğitime geçilmesinin anlaşılabilir bir durum olduğunu değerlendirmektedir. Ancak, bu iki gelişmenin üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim hakkındaki genel kanaatlerini belirgin bir biçimde etkilemediği, üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim hakkında genel kanaatlerinin çoğunlukla olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazın incelendiğinde (bu çalışmaya başlandığı zaman itibariyle) 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen uzaktan eğitim hakkında gerçekleştirilmiş alan araştırmalarına rastlanmamıştır. Diğer taraftan, uzaktan eğitim hakkındaki algılar açısından bu araştırmanın bulgularıyla önceki araştırmaların bulgularının paralellik gösterdiği görülmektedir. Covid-19 pandemisi nedeniyle geçilen uzaktan eğitimden çoğunlukla memnun olmama (Demir ve Özdaş, 2020; Genç ve Gümrükçüoğlu, 2020; Keskin ve Özer Kaya, 2020), bu memnuniyetsizliğin kaynağının çoğunlukla uzaktan eğitimde teknolojik sorunların yaşanması ve yüz yüze iletişim imkânlarının ve sosyalleşmenin olmaması (Akbal ve Akbal, 2020; Arslan ve Şumuer, 2020; Başaran vd., 2020; Avcı ve Akdeniz, 2021; Sarışık vd., 2021; Kultas ve Çalışkan, 2021; Akdeniz ve Uzun, 2022),

bazı özellikleri nedeniyle uzaktan eğitimin önemli olması (Alper, 2020; Buluk ve Eşitti, 2020; Arık vd., 2021; Kurt vd., 2021; Urhanoğlu, Bayırlı ve Aslan, 2021; Uzun ve Uzunöz, 2022) ve yüz yüze eğitimin daha çok tercih edilmesi (Yurtbakan ve Akyıldız, 2020; Aktaş vd., 2020; Afşar ve Büyükdoğan, 2020; Karadağ-Yılmaz, Savaş ve Kalkan, 2022) bulguları önceki araştırmalarla uyumludur.

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayanılarak uygulayıcılar ve gelecekteki araştırmalar için aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Üniversite öğrencilerinin hem eğitim kalitesi hem de sosyalleşme imkânları gibi diğer nedenlerle yüz yüze eğitimi tercih ettikleri bulunduğundan, yükseköğretimde eğitim-öğretim faaliyetlerinin yüz yüze verilmesi tercih edilmelidir.
- Uzaktan eğitimin zorunlu olduğu durumlarda bu eğitim yönteminin tercih edilmesinin nedenleri öğrencilere ikna edici bir biçimde anlatılmalıdır.
- Uzaktan eğitimin uygulandığı durumlarda, uzaktan eğitim için gerekli altyapı ve teknik imkânlar hazırlanmış olmalıdır.
- Uzaktan eğitimin uygulandığı süreçlerin verimliliğinin sağlanabilmesi için öğrenci, eğitici ve diğer görevliler gibi paydaşların olağan dışı durumlara geçişlerdeki uygulamalara hazırlanmış olmaları gerekmektedir.
- Uzaktan eğitimin uygulandığı durumlarda canlı derslere, canlı derslerde de iletişim ve etkileşime daha çok önem verilmeli ve kamera imkânları daha sık kullanılmalıdır. Uzaktan eğitim ortamları olabildiğince yüz yüze eğitim ortamlarına benzetilmelidir.
- Uzaktan eğitim giderek yaygınlaşmakta ve yaşanan tecrübeler bu eğitim türünün önemini perçinlemektedir. Bununla birlikte hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin uzaktan eğitime karşı ciddi çekinceleri ve olumsuz algıları olduğu görülmektedir. Geniş imkânları ve yüksek bir potansiyeli olan bu eğitim türünün daha iyi anlaşılabilmesi ve etkili bir biçimde kullanılabilmesi için daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.
- Bu araştırma 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen zorunlu uzaktan eğitimlerle, pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitimleri karşılaştırarak önemli bulgular elde etmiştir. Ancak, sınırlı sayıda çalışma grubu ile ve bir lokasyonda yapılan bu araştırmanın bulgularının başka araştırmaların bulgularıyla desteklenmesi gerekmektedir. Gelecekteki araştırmalar çeşitli yönleriyle ve daha geniş örneklem gruplarıyla 6 Şubat depremleri nedeniyle geçilen uzaktan eğitimleri ve bu eğitimlerin önceki uzaktan eğitimlerle farklılıklarını araştırmalıdır.

KAYNAKÇA

Afşar, B. & Büyükdoğan, B. (2020). Covid-19 Pandemisi Döneminde İİBF ve SBBF Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Değerlendirmeleri. Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, (5), 161-182.

- Akbal, H. & Akbal, H. İ. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim ile İlgili Yaşanan Sorunların Öğrenci Bakış Açısına Göre AHP Yöntemi ile İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 533-546. DOI: 10.47129/bartiniibf.795863
- Akdeniz, İ. & Uzun, M. (2022). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Görüşleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 45-75.
- Akkaş Baysal, E. , Ocak, G. & Ocak, İ. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Okul Öncesi Çocuklarının EBA ve Diğer Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Ebeveyn Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2), 185-214. DOI: 10.47615/issey.835211
- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Gülle, M. & Yıldız, M. (2020). Covid-19 Virüsünden Kaynaklanan İzolasyon Günlerinde Spor Bilimleri Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Alper, A. (2020). Pandemi Sürecinde K-12 Düzeyinde Uzaktan Eğitim: Durum Çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 45-67. DOI: 10.37669/milliegitim.787735
- Arık, S. , Karakaya, F. , Çimen, O. & Yılmaz, M. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitim Hakkında Ortaöğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 631-659 . DOI: 10.17152/gefad.926838
- Arslan, K., Görgülü Arı, A. & Hayır Kanat, M. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Verilen Uzaktan Eğitim Hakkında Veli Görüşleri. *Ulakbilge*, 57, 192–206. Doi: 10.7816/ulakbilge-09-57-03
- Arslan, Y. & Şumuer, E. (2020). Covid-19 Döneminde Sanal Sınıflarda Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sınıf Yönetimi Sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 201-230 . DOI: 10.37669/milliegitim.791453.
- Avcı, F. & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Konusunda Öğretmenlerin Değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154 .
- Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Buluk, B. & Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde Uzaktan Eğitimin Turizm Lisans Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi. *Journal of Awareness* , 5(3), 285-298. DOI: 10.26809/joa.5.021
- Çokyaman, M. & Ünal, M. (2021). Öğrenci ve Öğretmenlerin Covid-19 Salgını Dönemindeki Uzaktan Eğitim Algısı: Bir Metafor Analizi. *OPUS International Journal of Society Researches, Administration & Organization Special Issue*, 1684-1715. DOI: 10.26466/opus.913396
- Demir, S., Gürer, C., Köksal, T. ve Dolu, O. (2009). Kavram Oluşturma ve Ölçüm. (Ed.) Kaan Böke. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Alfa Yayıncılık
- Demir, F. & Özdaş, F. (2020). Covid-19 Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 273-292. DOI: 10.37669/milliegitim.775620

- Genç, M. F. & Gümrükçüoğlu, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Bakışları. *Turkish Studies*, 15(4), 403-422.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karaca, Ş. & Kelam, D. (2020). COVID-19 Gölgesinde Uzaktan Eğitim Hizmet Kalitesinin İncelenmesi. *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, (5), 7-18.
- Karadağ-Yılmaz, R., Savaş, H. & Kalkan, S. (2022). Katkıları ve Sorunlarıyla Uzaktan Eğitime Farklı Bir Bakış: Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 277-296. DOI: 10.31592/aeusbed.1031333.
- Keskin, M. & Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kultas, E. & Çalışkan, E. F. (2021). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşadıkları Sorunlar. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(2), 507-521.
- Kurt, K., Kandemir, M. A. & Çelik, Y. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 88-103.
- Merriam, B. S. (2018). *Nitel araştırma*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Metin, M., Gürbey, S. & Çevik, A. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66-89 . DOI: 10.46762/mamulebd.881284
- Patton, M. K. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir (çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Sarışık, S., Uslu, E., Sarışık, S. & Uslu, Ş. (2021). Covid-19 Salgın Sürecinde İlkokullarda Uygulanan Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(28), 491-506.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). *Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu*. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaraş-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>, Erişim Tarihi: 24.06.2023.
- Urhanoglu, İ., Bayırlı, H. & Aslan, U. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Covid-19 Pandemi Sürecinde Yürütülen Uzaktan Eğitime İlişkin Deneyimleri. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 4(3), 226-251. DOI: 10.47477/ubed.971232
- Uzun, S. & Uzunöz, A. (2022). Pandemiye öğretmen olmak: Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Deneyimleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 8(1), 1-36. DOI: 10.47615/issej.989899.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurtbakan, E. & Akyıldız, S. (2020). Sınıf Öğretmenleri, İlkokul Öğrencileri ve Ebeveynlerin Covid-19 İzolasyon Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 949-977.